

Saxo

Et forbløffende monument (side 2-10)

Citatet er fra begyndelsen af Saxos fortale (Fortalen 1.1). Alle citater er fra Peter Zeebergs oversættelse (2000), og der refereres til bog, kapitel, paragraf som også kan genfindes i udgaven af den latinske original ved Karsten Friis-Jensen (2005 & 2015).

Vægtige bidrag til spørgsmålet om middelalderlig nationalisme er Norbert Kersken (1995) *Geschichtsschreibung im Europa Der „nationes“*. *Nationalgeschichtliche Gesamtdarstellungen Im Mittelalter*. Münstersche Historische Forschungen 8. Köln, samt Adrian Hastings (1997) *The Construction of Nationhood: Ethnicity, Religion and Nationalism*. Cambridge. I dansk sammenhæng: Anders Leegaard Knudsen (2000) "Interessen for den danske fortid omkring 1300. En middelalderlig dansk nationalisme" i *Historisk Tidsskrift* 100: 1–32. Saxos begreber er behandlet af Inge Skovgaard-Petersen (1969) "Saxo, Historian of the Patria" i *Medieval Scandinavia* 2: 55–77 og af Kasper H. Andersen (2012) "Fædreland og folk i Gesta Danorum. Studier i Saxos anvendelse af patria og natio" i *Saxo Og Hans Samtid*, red. Per Andersen og Thomas K. Heebøll-Holm, 215–40. Aarhus.

Angersfragmentet opbevares i Det Kongelige Bibliotek med signaturen NKS 869 g 4°. Billeder og beskrivelse findes på bibliotekets hjemmeside (kb.dk). Fragmentet blev først udgivet og grundigt beskrevet af Christian Bruun (1879). *Angers-Fragmentet af et Haandskrift af Saxo Grammaticus. Med en Indledning*. København. I to artikler har Ivan Boserup foretaget en mere indgående analyse af fragmentets tekst og dens komplicerede forhold til resten af overleveringen: (1981) "The Angers Fragment and the Archetype of Gesta Danorum" i *Saxo Grammaticus. A Medieval Author between Norse and Latin Culture*, red. Karsten Friis-Jensen, 9–26. København; og (2007) "The Angers Fragment and the Archetype of the Compendium Saxonis" i *Renæssanceforum* 3.
http://www.renaessanceforum.dk/rf_3_2007.htm.

Saxo sætter punktum (side 10-12)

En glimrende analyse af stormandsgrupperingerne gives af Lars Hermanson (2000) *Släkt, vänner och Makt. En studie av elitens politiske kultur i 1100-tallets Danmark*. Göteborg.

Danmark og Europa i 1208 (side 12-20)

Citatet er fra Fortalen 1.6. Passagen analyseres og dateres til 1208 af Karsten Friis-Jensen (2012) "When Did Saxo Grammaticus Finish His *Gesta Danorum*? A Discussion of Its *Terminus Ante Quem*" i *The Creation of Medieval Northern Europe. Essays in Honour of Sverre Bagge*, red. Leidulf Melve og Sigbjørn Sønnesyn, 314–21. Oslo.

Danmark, Romerriget og kirken (side 20-24)

Værkets firdelte opbygning og dets vægtning af både Romerriget og af kirkehistorien er nærmere udredet af Inge Skovgaard-Petersen (1987) *Da Tidernes Herre Var Nær. Studier i Saxos Historiesyn*. København; endvidere af Karsten Friis-Jensen (1992) "Saxo Grammaticus's Study of the Roman Historiographers and His Vision of History" i *Saxo Grammaticus. Tra Storiografia e Letteratura*, red. Carlo Santini, 61–81. Rom; og af Lars Boje Mortensen (1987) "Saxo Grammaticus' View of the Origin of the Danes and his Historiographical Models" i *Cahiers de l'Institut du Moyen-Âge Grec et Latin (Université de Copenhague)* 55: 169–83. Absalons replik falder i 16. bog, 3.4.

Dynastiets kraft (side 24-30)

Magnus's endeligt: 13.5.5. Citatet om Knud Lavards blod: 13.7.3.

Udvælgelsen (side 30-33)

Citatet er fra Fortalen 1.1.

Franske netværk (side 33-36)

Henrik den Gavnild og hans sociale netværk beskrives udførligt af Theodore Evergates (2016) *Henry the Liberal. Count of Champagne, 1127-1181*. Philadelphia. Saxos status som kannik i Lund er udførligt dokumenteret og beskrevet af Karsten Friis-Jensen (1989) "Was Saxo Grammaticus a Canon of Lund?" i *Cahiers de l'Institut du Moyen-Âge Grec et Latin (Université de Copenhague)* 59: 331–57.

Hvad læste Saxo i Frankrig? (side 36-41)

Hovedværket om Saxos studier af de romerske klassikere er Karsten Friis-Jensen (1987) *Saxo Grammaticus as Latin Poet. Studies in the Verse Passages of the Gesta Danorum*. Analecta Romana Instituti Danici. Supplementa 14. Rom. Det er også her, teorien om Reims som Saxos studieby blev lanceret. I indledningen til udgaven fra 2015 indkredser Friis-Jensen

nærmere, hvilken del af Valerius Maximus-overleveringen Saxo må have forholdt sig til. Inspirationen fra Geoffrey af Monmouth behandles nærmere af Lars Boje Mortensen (2007) "Saxo og Geoffrey af Monmouth" i *Renæssanceforum* 3.

http://www.renaessanceforum.dk/rf_3_2007.htm.

Absalons selvbiografi (side 41-46)

En oversigt over Saxos juridiske lærdom gives af Anders Leegaard Knudsen (2006) "Law and Legislation in Saxo Grammaticus' *Gesta Danorum*" i *Law and Learning in the Middle Ages*, red. Helle Vogt og Mia Münster-Swendsen, 105–21. København. Forholdet mellem Sven Aggesen og Saxo diskuteres nærmere af Mia Münster-Swendsen (2012) "Saxos Skygge: Sven, Saxo og meningen med Lex castrensis" i *Saxo og hans samtid*, udgivet af Per Andersen og Thomas K. Heebøll-Holm, 91–112. Aarhus; og af Lars Boje Mortensen (2011) "Historia Norwegie and Sven Aggesen: Two Pioneers in Comparison" i *Historical Narratives and Christian Identity on a European Periphery: Early History Writing in Northern, East-Central, and Eastern Europe (c. 1070-1200)*, red. Ildar Garipzanov, 57–70. Turnhout.

Citatet er fra Fortalen 1.5. Absalons guddommelige rolle fremhæves af Karsten Friis-Jensen (2000) "Saxo Grammaticus' Portrait of Archbishop Absalon" i *Archbishop Absalon of Lund and His World*, red. Karsten Friis-Jensen og Inge Skovgaard-Petersen, 159–79. København. Om kronologien: Michael Gelting (2012) "Saxo Grammaticus in the Archives" i *The Creation of Medieval Northern Europe. Essays in Honour of Sverre Bagge*, red. Leidulf Melve og Sigbjørn Sønnesyn, 322–45. Oslo.

Forskningsbiblioteket i Lund (side 46-49)

Citatet er fra Fortalen 1.1. En oversigt over den danske (latin-)litteratur før Saxo gives i Lars Boje Mortensen (2007) "I begyndelsen var bogen" & "Højmiddelalderen 1100-1300" i *Dansk Litteraturs Historie, Bind 1: 1100-1800*, red. Klaus P. Mortensen og May Schack, 18–46, 52–90, 96–97. København.

Vores hav (side 49-54)

Citatet er fra Fortalen 2.6. Saxos geografi bliver diskuteret af Lars Boje Mortensen (2005) "The Language of Geographical Description in Twelfth-Century Scandinavia" i *Filologia Mediolatina* 12: 103–21 og af Anders Leegaard Knudsen (2007) "Geografi og topografi i *Gesta Danorum*" i *Renæssanceforum* 3. http://www.renaessanceforum.dk/rf_3_2007.htm.

Mytemager eller historiker? (side 55-59)

Citatet er fra Fortalen 1.3. Om oldtidshistorien som historie: Lars Boje Mortensen (2012) "The Status of the 'Mythical' Past in Nordic Latin Historiography (c.1170-1220)" i *Medieval Narratives between History and Fiction: From the Centre to the Periphery of Europe, c.1100-1400*, red. Panagiotis A. Agapitos og Lars Boje Mortensen, 103-39. København.

Det mandlige og det kvindelige i Saxos digte (side 59-65)

Citatet fra Bjarkemålet: 2.7.4. Fra Ingjaldskvadet: 6.9.4-5, 6.9.9 og 6.9.13. De grundlæggende behandlinger af kønsrollerne hos Saxo er Birgit Strand (1980) *Kvinnor och män i Gesta Danorum*. Göteborg; og Niels Henrik Holmqvist-Larsen (1983) *Møer, skjoldmøer og krigere. En studie i og omkring 7. bog af Saxos Gesta Danorum*. København.

Hedenskabens kraft og undergang (side 65-72)

Vigtige arbejder om dette tema er den nævnte bog af Annette Lassen, samt to artikler af Karsten Friis-Jensen (1993) "Nordisk Hedenskab Og Europæisk Latinhumanisme" i *Norden og Europa i vikingetid og middelalder*, red. Niels Lund, 212-32. København, og (2000) "Saxo og det 12. århundredes renæssance" i *Viking Og Hvidekrist. Norden Og Europa i Den Sene Vikingetid Og Tidligste Middelalder*, red. Niels Lund, 92-111. København.

Saxo nævner romernes hedenskab: 1.5.6. Citatet om Bråvallaslaget: 8.4.4.

På et hængende hår 1208-1514 (side 72-77)

Udbredelsen og studiet af Saxo i middelalderen er udforsket af Karsten Friis-Jensen i forordet til udgaverne fra 2005 og 2015 samt i artiklen (1988) "Do the Lassen and Kall Rasmussen Fragments of Saxo Grammaticus's Gesta Danorum Belong to the Same Codex?" i *A Literary Miscellany Presented to Eric Jacobsen*, red. Graham D. Caie og Holger Nørgaard, 67-71. København. Forbindelsen til cistercienserne er foreslået af Michael Gullick (2011) "Paleographical Observations on Four Medieval Fragments of the Gesta Danorum of Saxo Grammaticus in The Royal Library" i *Fund og Forskning* 50: 65-77.

Knytlinga Sagas forbindelse til Saxo er indgående dokumenteret af Gustav Albeck (1946) *Knytlinga. Sagaerne om Danmarks Konger*. København; og i Bjarni Gudnasons udgave af sagaen (1982) *Danakonunga Saga*. Ízlensk Fornrit 35. Reykjavík. Yderligere diskussion i Lars Boje Mortensen (2012) "A Thirteenth-Century Reader of Saxo's Gesta Danorum" i *The Creation of Medieval Northern Europe. Essays in Honour of Sverre Bagge*, red. Leidulf Melve og Sigbjørn Sønnesyn, 346-55. Oslo.

Oversættelsen af indledningen til Saxokompendiet er foretaget af Martin Clarentius Gertz (1917-18) i *Scriptores Minores Historiæ Danicæ mediæ ævi* I, 197. København. For Saxokompendiet se de ovennævnte arbejder af Anders Leegard Knudsen.

Et rigshistorisk pragtstykke 1514-1815 (side 77-87)

Konteksten for Christiern Pedersens udgave er nærmere undersøgt af Karsten Friis-Jensen (1989) "Humanism and Politics: The Paris Edition of Saxo Grammaticus's *Gesta Danorum* 1514" i *Analecta Romana Instituti Danici* xvii-xviii: 149-62. Kvaliteten af førsteudgavens tekst, dvs. det forhold at den ligger meget tæt på 1200-tallets tabte kopier, understreges i indledningen til Friis-Jensens udgave fra 2005 og 2015, og i hans artikel (1989) "Maximus Pontifex in Saxo Grammaticus. The Textual Fidelity of the Editio Princeps" i *Cahiers de l'Institut du Moyen-Âge Grec et Latin (Université de Copenhague)* 59: 323-30.

Rivaliseringen med Sverige, de historiografiske initiativer i 1500- og 1600-tallet, samt Stephanius' arbejde med Saxo er udforsket i en række arbejder af Karen Skovgaard-Petersen, herunder bogen (2002) *Historiography at the Court of Christian 4. Studies in the Latin Histories of Denmark by Johannes Pontanus and Johannes Meursius*. København. Og artiklerne (2007) "Det sted hos Saxo du spørger om" – glimt fra Stephanius' og Pontanus' Saxo-diskussioner sidst i 1620erne" i *Renæssanceforum* 3.

http://www.renaessanceforum.dk/rf_3_2007.htm; (2010). "Saxo, Snorre og den nationale historieforskning i 1600-Tallet" i *Saxo og Snorre*, red. Jon Gunnar Jørgensen, Karsten Friis-Jensen og Else Mundal, 17-35. København.

Vedels og Schousbølles oversættelser – samt de efterfølgende af Grundtvig, Winkel Horn og Jørgen Olrik – er fortræffeligt karakteriseret af Peter Zeeberg i forfatterportrættet af Saxo i Arkiv for Dansk Litteratur: http://adl.dk/solr_documents/saxo-p-val.

Oversættelserne fra Christiern Pedersen og Erasmus af Rotterdam er af forfatteren.

Boet indløses – og deles i to 1815-2015 (side 87-99)

Adam Oehlenschläger, *Et Sanct Hansaften-Spil* (Poetiske Skrifter I, 1926-30) 273-274.

Nationalismen efter Napoleon: Joep Leerssen (2006), *National Thought in Europe. A Cultural History*, 105-136. Amsterdam. Peter Erasmus Müller: side 15 i den nævnte afhandling. De mange udenlandske oversættelser af oldtidshistorien er opregnet i Zeebergs forfatterportræt (se ovenfor).